

FADN 2021, předběžné výsledky hospodaření zemědělských podniků

Kontaktní pracoviště FADN ČR při Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), resortní organizaci Ministerstva zemědělství, provádí každoročně výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků.

ZEMĚDĚLSKÁ ÚČETNÍ DATOVÁ SÍŤ
KONTAKTNÍ PRACOVNÍŠTĚ FADN CZ

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

(+9,4 %). Z pohledu počasí byl minulý rok srážkově bohatý a teplotně průměrný, což příznivě ovlivnilo hektarové výnosy. Ceny zemědělských výrobců se v průměru oproti roku 2020 zvýšily, především meziročně vzrostly ceny obilovin a olejin, současně s tím, i když méně, vzrostly také ceny vstupů. Živočišná produkce zůstala víceméně na úrovni předchozího roku (-1,9 %). Celkové stavy skotu v absolutním vyjádření stagnovaly. Zvýšila se produkce mléka a mléčných výrobků, a to díky nárůstu cen za mléko a průměrné roční dojitosti. U produkce hovězího masa došlo ke zvýšení vlivem nárůstu cen. Ceny vepřového masa se snížily. Celkové náklady vynaložené v roce 2021 se v přepočtu na hektar zemědělské půdy (z. p.) zvýšily jen o 1,0 %. Provozní dotace a podpory v přepočtu na hektar z. p. poklesly zhruba o 7 %, snížil se také objem vyplacených investičních dotací.

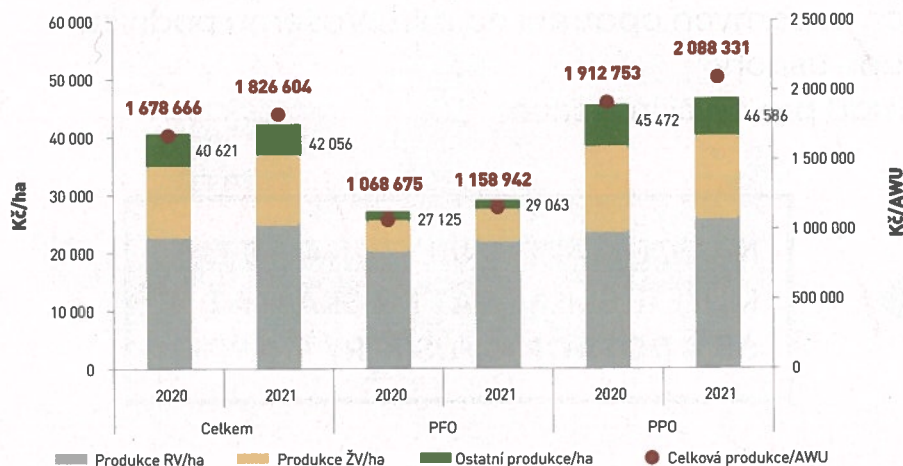
FADN (Zemědělská účetní datová síť) je nástrojem pro hodnocení příjmů zemědělských podniků a dopadů Společné zemědělské politiky. Jedná se o sběr mikroekonomických dat, který je založen na harmonizované metodice. Na základě dat tohoto šetření bylo provedeno

následující hodnocení předběžných hospodářských výsledků zemědělských podniků za účetní rok 2021.

Meziročně došlo, stejně jako v minulých letech, k nárůstu produkce rostlinné výroby

Meziročně se díky poklesu pracovní síly a nárůstu celkové produkce zvýšila hodnota čisté přidané hodnoty přepočtené na AWU (roční pracovní jednotku) o necelých 6 %. Důchod ze zemědělské činnosti za soubor podniků celkem se v přepočtu na hektar z. p. snížil o 3,0 % i přes nárůst čisté přidané hodnoty kvůli poklesu investičních dotací a nárůstu nákladů na externí faktory. Podniky specializované na chov prasat a drůbeže nebyly do následujícího hodnocení zahrnuty.

Celková produkce

Zdroj: Šetření FADN CZ

Produkce

Hodnota celkové produkce se meziročně zvýšila o 3,5 % na 42,1 tis. Kč/ha. Rostlinná produkce se zvýšila o 9,4 % na 24,7 tis. Kč/ha, živočišná produkce zůstala téměř na úrovni roku předchozího (-1,9 %) a ostatní produkce dosáhla hodnoty 5,2 tis. Kč/ha (-8,0 %). Celková produkce podniků právnických osob (PPO) se meziročně zvýšila o 2,5 % a dosáhla hodnoty 46,6 tis. Kč/ha. Produkce rostlinné výroby se zvýšila o 9,6 % na 25,7 tis. Kč/ha, a to

především díky produkci cukrovky (+20,3 %), obilovin (+16,3 %) a olejnin (+5,3 %). Produkce živočišné výroby u PPO dosáhla hodnoty 14,4 tis. Kč/ha a oproti předchozímu roku se snížila o 3,3 %. Při mírném snížení stavů dojníc u PPO a stagnaci dojivosti (+0,3 %) se mírně zvýšila produkce mléka a mléčných výrobků o 1,4 % díky nárůstu cen. Produkce hovězího masa zůstala téměř na úrovni roku 2020 (+0,8 %). Ostatní produkce ve skupině PPO meziročně poklesla o 9,0 % na hodnotu 6,4 tis. Kč/ha.

Celková produkce podniků fyzických osob (PFO) se meziročně zvýšila o 7,1 % na hodnotu 29,1 tis. Kč/ha. Produkce rostlinné výroby u PFO stoupla o 8,2 % na 21,9 tis. Kč/ha, a to především díky nárůstu produkce obilovin (+13,6 %) a olejnin (+10,7 %).

Produkce živočišné výroby se u PFO meziročně zvýšila o 5,6 % na hodnotu 5,8 tis. Kč/ha. Stav dojníc u PFO meziročně zvýšily o 9,8 % (na hodnotu 3,04 DJ/100 ha) a při zvýšení dojivosti (+2,3 %) se produkce mléka a mléčných výrobků zvýšila o 14,4 %. Produkce hovězího masa vzrostla (+6,7 %) při téměř nezměněném stavu skotu (+0,9 %). Ostatní produkce ve skupině PFO poklesla o 2,5 % na hodnotu 1,4 tis. Kč/ha.

Celková produkce PFO v přepočtu na hektar zemědělské půdy dosáhla 62,4 % celkové produkce PPO, u rostlinné výroby to bylo necelých 85 %, u živočišné pouze 40,0 % (u produkce mléka a mléčných výrobků dokonce jen necelých 20 %) a u ostatní produkce jen 22,2 %.

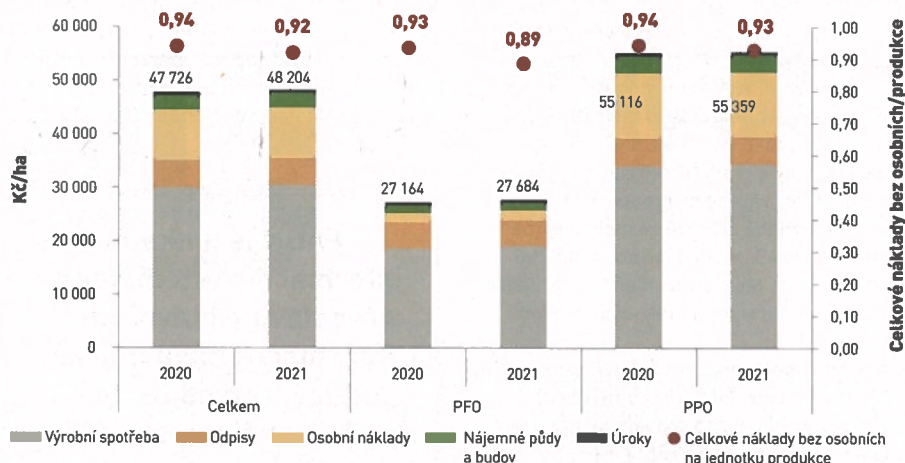
Náklady

Celkové vynaložené náklady v hodnoceném roce se meziročně opět mírně zvýšily, a to o 1,0 % na hodnotu 48,2 tis. Kč/ha. Podíl nákladů (bez započtení osobních nákladů) na produkci poklesl o 2,2 %. Celkové náklady za celý výběrový soubor podniků (bez započtení osobních nákladů) dosáhly necelých 92 % celkové produkce.

Celkové náklady PPO meziročně vzrostly pouze o 0,4 % na 55,4 tis. Kč/ha. Výrobní spotřeba se zvýšila o 1,1 % na 34,4 tis. Kč/ha. Přímé náklady naopak mírně poklesly o 1,8 % na 20,7 % a dosahovaly asi 60 % výrobní spotřeby, ostatní věcné náklady pak činily zbývajících 40 %.

Krmiva, jakožto nejvýznamnější položka přímých nákladů, se meziročně snížila, krmiva nakupovaná o 2,9 % a krmiva vlastní o 2,0 %. Náklady na prostředky ochrany rostlin zůstaly na úrovni předchozího roku (+ 0,6 %), o 7,6 % poklesly specifické náklady OGA (ostatní výdělečné činnosti), což souvisí s poklesem ostatní produkce u podniků právnických osob. Naopak k nárůstu došlo u osiv (+10,7 %) i hnojiv (+1,9 %) nakupovaných.

Celkové náklady

Zdroj: Šetření FADN CZ

Téměř o 6 % se zvýšily u PPO ostatní věcné náklady, tedy zejména náklady budov a strojů, energie a služby, s hodnotou 13,7 tis. Kč/ha. Další významnou položkou celkových nákladů jsou externí faktory, které se meziročně téměř nezměnily (-0,2 %) a zůstaly na úrovni 15,9 tis. Kč/ha. Největší podíl na externích faktorech činí osobní náklady, které se u PPO meziročně mírně snížily o 1,0 % na 12,1 tis. Kč/ha. U podniků fyzických osob se celkové náklady zvýšily o necelá 2 % na hodnotu 27,7 tis. Kč/ha. Výrobní spotřeba dosáhla u PFO hodnoty 19,1 tis. Kč/ha a meziročně se zvýšila (+2,7 %) a přímé náklady zůstaly na úrovni roku 2021 s hodnotou 10,3 tis. Kč/ha. Přímé náklady dosáhly necelých 54 % výrobní spotřeby, ostatní věcné náklady zbylých 46 %.

U PFO tvoří nejvýznamnější položky přímých nákladů krmiva vlastní (-3,4 %), prostředky ochrany rostlin (+2,1 %), hnojiva nakupovaná (-0,9 %) a osiva nakupovaná, která stejně jako u PPO, meziročně vzrostla, a to o 5,5 %. Specifické náklady OGA (ostatní výdělečné činnosti) vzrostly o 2,6 %, zde se však jedná pouze o malou částku, v přepočtu na hektar

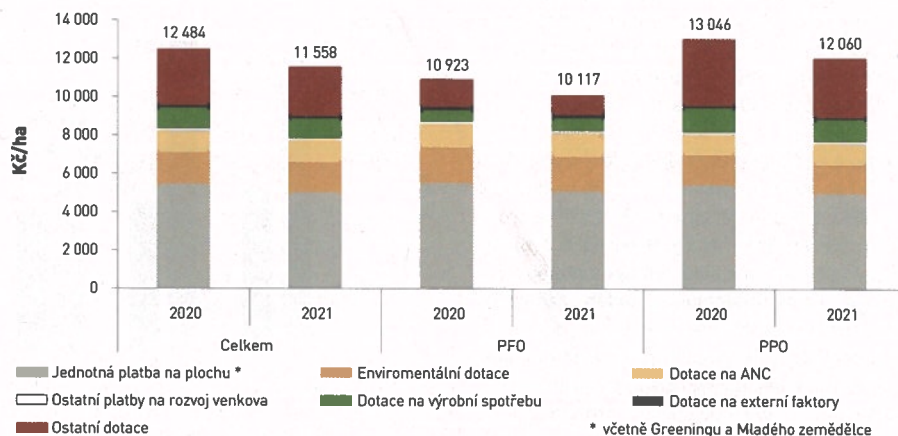
zemědělské půdy dosahuje necelých 17 % hodnoty PPO. Ostatní věcné náklady vzrostly o 5,5 % na 8,8 tis. Kč/ha a externí faktory o 3,5 % na 3,8 tis. Kč/ha.

Osobní náklady se zvýšily o 4,1 %, jejich hodnota však dosahuje pouze necelých 16 % hodnoty PPO, vzhledem k tomu, že většina pracovní síly je u PFO neplacená. Celkové náklady podniků fyzických osob v přepočtu na hektar z. p. dosáhly ve sledovaném roce jen 50,0 % hodnoty celkových nákladů podniků právnických osob.

Dotace a podpory

Největší podíl finančních prostředků, které jsou určeny na dotace v zemědělství, tvoří přímé platby poskytované ze zdrojů Evropské unie podle pravidel Společné zemědělské politiky (SZP). Programové období 2015–2020 bylo prodlouženo o 2 roky do roku 2022. V rámci SZP jsou roky 2021–2022 definovány jako tzv. „přechodné období“, během kterého ovšem platí stejné podmínky pro poskytování přímých plateb jako pro období 2015–2020. Největší a nejdůležitější složku přímých

Provozní dotace

Zdroj: Šetření FADN CZ

plateb představuje Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS), která reprezentuje zhruba 55 % částky určené pro přímé platby. Druhou nejvýznamnější složkou je Greening – platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Od roku 2015 jsou podporovány také vybrané citlivé sektory rostlinné a živočišné výroby prostřednictvím Dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS). Platbu pro mladé zemědělce mohou čerpat zemědělci do 40 let věku formou příplatku k platbě SAPS. Mezi přímé platby zařazujeme také přechodné vnitrostátní podpory (PVP).

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, také prodloužený o roky 2021 a 2022 tzv. „přechodného období“, je dalším významným zdrojem finančních prostředků pro české zemědělství s cílem podpořit udržitelný rozvoj venkova. Další důležitou skupinu představují národní podpory poskytované podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. V roce 2021 došlo ke snížení hodnoty provozních podpor sledovaných podle metodiky FADN o 7,4 %, u investičních dotací hodnota meziročně klesla o 29,3 %.

Celková hodnota provozních dotací a podpor se u PPO meziročně snížila o 7,6 % na 12,0 tis. Kč/ha. Nejvýznamnější dotační titul s 41,3% podílem na celkových provozních dotacích PPO představuje Jednotná platba na plochu, která zahrnuje podle metodiky standardního výstupu FADN také dotační tituly „Greening“ a „Mladý zemědělec“. Vlivem snížení sazeb těchto přímých plateb došlo oproti roku 2020 ke snížení Jednotné platby na plochu o 8,0 % na 4,9 tis. Kč/ha. Meziroční pokles hodnoty položky Ostatní dotace o 11,1 % na 3,1 tis. Kč/ha byl způsoben snížením podpor na obnovitelné zdroje energie a snížením sazeb dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS). Ostatní dotace tvořily z 58,6 % podpory na obnovitelné zdroje energie a z 30,6 % dobrovolné podpory vázané na produkci. Environmentální dotace se oproti předchozímu roku také snížily o 4,2 % a dosáhly částky 1,5 tis. Kč/ha. Dotace na ANC zůstaly na srovnatelné úrovni jako v roce 2020 s částkou 1,2 tis. Kč/ha. Dotace na výrobní spotřebu se snížily o 8,0 % na 1,2 tis. Kč/ha. Průměrná hodnota vyplacených investičních dotací se u PPO snížila o 43,6 % na 366 Kč/ha.

Celková hodnota provozních dotací a podpor u PFO se meziročně snížila o 7,4 % na hodnotu 10,1 tis. Kč/ha. Meziroční pokles je ve srovnání s PPO méně výrazný. Nejvíce [50,3 %] se na této hodnotě podílela Jednotná platba na plochu (včetně Greeningu a Mladého zemědělce), která v roce 2021 dosáhla 5,1 tis. Kč/ha. U Jednotné platby na plochu byl zaznamenán stejný trend jako u PPO. Environmentální dotace, druhá nejvyšší položka provozních podpor, s téměř 18% podílem, se meziročně snížily o 2,7 % na 1,8 tis. Kč/ha. Ostatní dotace

se oproti roku 2020 snížily o 28,8 % na hodnotu 1,0 tis. Kč/ha, u PFO dosahují pouze 33,6 % hodnoty ostatních dotací PPO, a to zejména kvůli absenci bioplynových stanic v podnicích fyzických osob. Průměrná hodnota vyplacených investičních dotací se u PFO snížila o 2,2 % na 0,9 tis. Kč/ha.

FADN je unikátní informační systém, který představuje hlavní zdroj informací o ekonomické situaci zemědělských podniků v Evropské unii.

Čistá přidaná hodnota a důchod ze zemědělské činnosti

Čistá přidaná hodnota (ČPH) je ukazatel kompenzace všech produkčních faktorů (půda, kapitál a práce) vlastních i externích. ČPH se rovná součtu celkové produkce a salda provozních dotací a daní, od kterého je odečtena výrobní spotřeba a odpisy. Je to tedy ukazatel ekonomické výkonnosti podniku, musí pokrýt osobní náklady, nájmy a placené úroky.

Při růstu celkové produkce (+3,5 %), poklesu provozních dotací a podpor (-7,4 %) a mírném nárůstu výrobní spotřeby (+1,7 %) zůstala čistá přidaná hodnota téměř na úrovni roku 2021 s hodnotou 17,9 tis. Kč/ha (+0,7 %). Čistá přidaná hodnota přepočtená na roční pracovní jednotku (AWU) za celý soubor sledovaných podniků se vůči předchozímu roku zvýšila o 5,8 % na hodnotu 778,0 tis. Kč/AWU, a to zejména kvůli poklesu pracovní síly v souboru podniků celkem o 4,9 % na 2,30 AWU/100 ha. U podniků právnických osob se hodnota ČPH/ha meziročně téměř nezměnila (-0,7 %) a dosáhla hodnoty 18,9 tis. Kč/ha. Hodnota ČPH/AWU se u PPO zvýšila o 5,8 % na částku 848,3 tis. Kč/AWU.

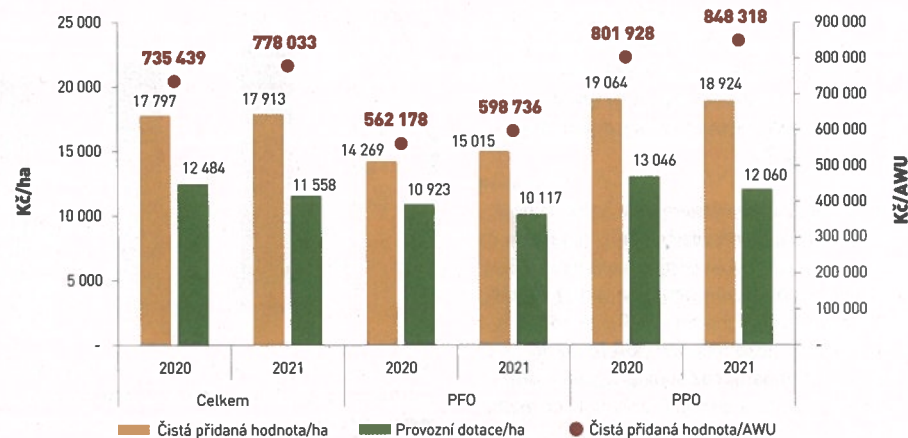
V souboru PFO se čistá přidaná hodnota meziročně zvýšila o 5,2 % na 15,0 tis. Kč/ha. ČPH přepočtená na pracovníka u PFO vzrostla o 6,5 % na částku 598,7 tis. Kč/AWU, což souviselo s růstem celkové produkce (+7,1 %) a poklesem pracovní síly o 1,2 % na hodnotu 2,51 AWU/100 ha.

Průměrná ČPH/AWU podniků fyzických osob dosahuje pouze necelých 71 % průměrné hodnoty podniků právnických osob. Podniky PFO vykázaly opět o něco nižší efektivitu práce s průměrnou hodnotou 2,51 AWU/100 ha, u podniků právnických osob byla hodnota o 0,28 AWU/100 ha nižší při podstatně vyšší intenzitě výroby. Důchod ze zemědělské činnosti (DZČ) je dalším ukazatelem ekonomiky podniku, ten zůstane po odečtení osobních nákladů, nájmeného a placených úroků od čisté přidané hodnoty a po přičtení investičních dotací.

Vzhledem ke stagnaci hodnoty ČPH/ha (+0,7 %) i externích faktorů (+0,6 %) a poklesu investičních dotací (-29,3 %) došlo v souboru podniků celkem ke snížení důchodu ze zemědělské činnosti o 3,0 % na 5,7 tis. Kč/ha. Ke snížení DZČ však došlo pouze u podniků právnických osob (-10,1 %) na hodnotu 3,4 tis. Kč/ha, u podniků fyzických osob naopak hodnota DZČ/ha vzrostla (+5,1 %) na 12,2 tis. Kč/ha díky tomu, že nedošlo k tak vysokému snížení investičních dotací jako u PPO. Podrobnější výsledky šetření FADN CZ včetně dalších informací o Výběrovém šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků ve FADN CZ jsou dostupné na www.fadn.cz. V případě zájmu o účast v šetření FADN přes Agrární komoru ČR kontaktujte prosím paní Ing. Soňu Chánovou (chanova@akcr.cz). Pokud se podnik zapojí do šetření FADN, získá kromě finanční odměny i další benefity.

Ing. Martina Harvilíková,
Ing. Jana Macháčková
Kontaktní pracoviště FADN ČR
Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Čistá přidaná hodnota, provozní dotace

Zdroj: Šetření FADN CZ